

Spis treści

Streszczenie	9
Summary	10
Spis oznaczeń	11
1. Wstęp	17
1.1. Dlaczego cienkie warstwy krzemu?	17
1.2. Niestabilność urządzeń bazujących na cienkowarstwowym krzemie	19
1.3. Uwagi porządkowe	19
2. Narastanie krzemowych warstw amorficznych, mikro- i polikrystalicznych	20
2.1. Osadzanie RF PECVD	21
2.1.1. Przykład opracowanych parametrów nakładania warstw i aparatura RF PECVD	24
2.2. Przykłady algorytmów technologicznych kontrolujących przejście materiał amorficzny/mikrokrystaliczny	27
2.3. Reaktywne magnetronowe rozpylenie (RMS)	30
2.3.1. Optymalizacja procesu RMS	31
2.4. Porównanie metod osadzania	35
2.5. Systemy produkcyjne PECVD	38
2.6. Wnioski	38
3. Pomiary i własności cienkich warstw krzemowych	40
3.1. Warstwy a-Si:H badane metodą bariery Schottky'ego	42
3.1.1. Przykład badań z wykorzystaniem bariery Schottky'ego	43
3.1.2. Przykład analizy gęstości stanów za pomocą bariery Schottky'ego	46
3.2. Fotoprzewodnictwo	47
3.2.1. Absorpcja podpasmowa	50
3.2.2. Dziurowa ruchliwość dryftu w a-Si:H	53
3.2.3. Rozkład gęstości stanów a parametry procesu wytwarzania warstw a-Si:H	56

3.3. Wpływ wodoru na parametry warstw a-Si:H	58
3.3.1. Ocena zawartości wodoru w warstwach a-Si:H	58
3.3.2. Badanie własności warstw a-Si:H metodą ewolucyjnych pomiarów w podczerwieni	59
3.3.3. Optymalizacja struktury Al/a-SiN _x /a-Si:H	62
3.3.4. Efuzja wodoru z cienkich warstw krzemowych	69
3.3.5. Wnioski z badań NMR	71
3.4. Mikrokrystaliczne i polikrystaliczne cienkie warstwy krzemowe	72
3.4.1. Spektroskopia w podczerwieni i spektroskopia Ramana	73
3.4.2. Orientacja i rozmiary ziaren na podstawie dyfrakcji promieniowania X	75
3.4.3. Badania struktur Al/n ⁺ /i i TCO/p ⁺ /i a-Si:H techniką niskokątowej analizy X	77
3.4.4. Badanie przejścia faza amorficzna/faza mikrokrystaliczna metodą AFM	80
3.4.5. Przerwa wzbroniona E _g , jasne, σ _{ph} , i ciemne, σ _d , przewodnictwo i energia aktywacji E _A	82
3.4.6. Eksperymenty z krystalizacją laserem warstw amorficznych	84
3.5. Domieszkowane warstwy krzemowe	87
3.5.1. Technologia krzemowych warstw domieszkowanych	87
3.5.2. Przewodnictwo warstw domieszkowanych a-Si:H	89
3.6. Analiza domieszkowanych warstw krzemowych metodą elektronowego rezonansu spinowego	91
3.6.1. Efektywność złącz p/i oraz i/n w optoelektronicznych strukturach	94
3.6.2. Zestawienie parametrów warstw krzemowych i krzemogermanowych dla procesów RF PECVD i RMS	97
3.7. Wnioski	100
4. Metastabilność, równowaga termodynamiczna i rola wodoru w a-Si:H	102
4.1. Wstęp	102
4.2. Proces kreacji i wygrzewania defektów	103
4.3. Przykłady efektów Staeblera–Wronskiego (SWE) w a-Si:H	105
4.4. Warstwy a-Si:H a metastabilność	111
4.4.1. Konwersja z udziałem wodoru pomiędzy słabymi a niewysyconymi wiązaniami w warstwach a-Si:H	111
4.4.2. Rozkład energetyczny defektów i rozkład energetyczny stanów wodoru w warstwie a-Si:H	112
4.4.3. Stany z udziałem H w a-Si:H	114
4.5. Nowe eksperymentalne fakty a metastabilność	115

4.6. Metoda ograniczania efektu SWE	117
4.7. Wnioski	119
5. Amorficzne, mikrokrystaliczne i polikrystaliczne cienkowarstwowe krzemowe tranzystory	121
5.1. Tranzystory TFT a-Si:H	
opisane za pomocą modelu tranzystorów MOSFET	124
5.1.1. Charakterystyki udoskonalonych tranzystorów a-Si:H TFT	127
5.1.2. Metoda pomiaru tranzystorów wytworzonych w formie linijki	134
5.2. Jak ograniczyć przesunięcie progu włączania TFT	136
5.3. Badanie wpływu promieniowania X na charakterystyki oraz przesunięcia progów przełączania tranzystorów a-Si:H TFT	140
5.4. Modelowanie zachowania tranzystora a-Si:H TFT	146
5.5. Tranzystor a-Si:H z bramką jonową (ISFET)	153
5.6. Porównanie parametrów tranzystorów a-Si:H TFT autora z osiągnięciami światowymi w tym zakresie	157
5.7. Nowe rozwiązania stosowane do redukcji niestabilności TFT	165
5.8. Wnioski i wymagania dotyczące TFT	169
6. Fotodioda p⁺-i-n⁺, jako sensor	172
6.1. Analiza charakterystyki I-V-C fotodiod a-Si:H	173
6.2. Stabilność prądowa	181
6.2.1. Sensory bazujące na fotodiodach dużej grubości	182
6.2.2. Przyczyny opóźnienia obrazu	183
6.3. Zastosowanie wielkopowierzchniowych sensorów obrazu do detekcji i zobrazowania promieniowania X	183
6.3.1. Podział detektorów	183
6.3.2. Wymagania dotyczące detektorów X ze względu na medyczne zastosowania	185
6.3.3. Scyntylatory i fotoprzewodniki promieniowania X	186
6.3.4. Przykłady matrycowych detektorów promieniowania X	188
6.3.5. Inteligentne sensory	192
6.3.6. Osiągnięcia autora i nowe pomysły na zastosowania struktur a-Si:H	194
6.4. Wnioski	195
7. Cienkowarstwowe krzemowe ogniwa słoneczne	198
7.1. Zasada działania cienkowarstwowego krzemowego ogniwa słonecznego	200
7.1.1. Analiza działania klasycznej komórki a-Si:H	200
7.1.2. Niestabilności i metody ulepszania cienkowarstwowych ogniw słonecznych	206

7.2. Elektryczne i optyczne modelowanie urządzeń	208
7.2.1. Programy symulacyjne: AMPS i Simul-SC	209
7.2.2. Model biegunowy rozkładu defektów i rekombinacyjne statystyki w amorficznym krzemie	211
7.2.3. Analiza ciemnego prądu przewodzenia	213
7.2.4. Przykład modelowania komórek fotowoltaicznych	218
7.2.5. Optyczne własności oraz modelowanie warstw w ogniwie słonecznym a-Si:H	220
7.3. Optymalizacja konstrukcji cienkowarstwowych krzemowych ogniw słonecznych	223
7.3.1. Frontowy system obejmujący podłoże, warstwy antyrefleksyjne, TCO i teksturyzację	224
7.3.2. Przykład zwiększenia wydajności ogniw słonecznych przez zastosowanie podwójnych pokryć antyrefleksyjnych	227
7.3.3. Pojedynczy lub wielozłączowy system p ⁺ -i-n ⁺ a-Si:H w konfiguracji <i>superstrate</i> i <i>substrate</i>	229
7.3.4. Systemy elektrody tylnej	231
7.4. Wielozłączowe amorficzne i mikrokrystaliczne ogniwa słoneczne	235
7.4.1. Wielozłączowe ogniwa słoneczne wytworzone przez autora	235
7.4.2. Przykład optymalizacji ogniwa typu tandem	241
7.5. Pomiary i analizy charakterystyk I-V cienkowarstwowych krzemowych ogniw słonecznych	246
7.5.1. Modele zastępcze do analizy ogniw słonecznych	249
7.5.2. Analiza krzywej I-V przy zmieniającym się oświetleniu	250
7.5.3. Ekstrakcja parametrów ogniwa słonecznego	256
7.6. Przykłady najlepszych krzemowych cienkowarstwowych ogniw słonecznych na świecie	259
7.6.1. Cienkowarstwowe krzemowe ogniwa o najwyższej wydajności ...	259
7.6.2. Cienkowarstwowe krzemowe moduły PV	261
7.7. Wnioski	262
8. Podsumowanie	265
8.1. Analiza zmian degradacyjnych w tranzystorach i przykłady elementów matrycowych.	265
8.2. Ograniczenie zmian degradacyjnych w ogniwach wytworzonych przez autora	266
8.3. Komentarz autorski	267
Literatura	271